

25.185

ՕՍՏԱՆԵԱՆ ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ

11 Բառազան 1328 եւ 2 Սեպտեմբեր 1326 (1910), Թուակիր

ԿՍՅՍԵՐԱԿԱՆ ԻՐԱՏԷՌՎ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԻ 100,000 ՕՄՄ. ՈՍԿԻ

ԲԱԺՆՈՒԱԾ ԻՐԱՔԱՆՁԻՐԸ 5 ՈՍԿԻՆՈՑ ԿՐՈՂԻՆ ՍԵՊՏԱԿԱՆ

20,000 ԲԱԺՆԵԹՈՒՂԹԵՐՈՒ

ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

Կ. ՊՈԼԻՍ

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ՆՈՐ ՏՊԱՐԱՆ ՅՈՎԱԿԻՄԵԱՆ

1913

340

1491-44

$$\frac{332.1}{n-47}$$

ጊዜያዊ ጥራት

ԿԱՅՄԵՐԱԿԱՆ ԻՐԱՏԷՌՎ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 100,000 ՕՍՄ. ՈՍԿԻ

20,000 ԲԱԺՆԵԹՈՒՂԹԵՐՈՒ

ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

Կ. ՊՈԼԻՍ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՆՈՐ ՏՊԱՐԱՆ ՅՈՎԱԿԻՄԵԱՆ
1913

3 SEP 2013

23.155

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

Կ Ա Ն Ո Ն Ա Գ Ի Ր

ԳԼՈՒԽ Ա.

ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆ — ՆՊԱՏԱԿ — ԱՆՈՒՆ — ԿԵԳՐՈՆԱՏԵՂԻ — ՏԵԽՈԴՈՒԹԻՒՆ

Յօդուած 1

Հետեւեալ ստորագրողներուն, Յարութիւն Ասլանեանի, Հէթում Սէթեանի, օսմանեան հպատակ վաճառականներ, Էարապետ Թահթապուրեանի և Մկրտիչ Մանուկեանի, օսմանեան հպատակ զրամատէրներ և Ա. Կ. Արսէնի, վաճառական, և յետագայ կերպով ստեղծուած բոլոր բաժնէկութեան տէրերու միջև Օսմանեան Անանուն Ընկերութիւն մը կազմուած է:

Յօդուած 2

Ընկերութեան անունն է.

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

որ ենթակոյ է, Տէրութեան արդի և ապագայ օրէնքներուն և կանոններուն:

Յօդուած 3

Ընկերութեան նպատակն է

1. Կատարել թէ թուրքիոյ և թէ Արտասահմանի մէջ, իր

հաշւոյն , ուրիշներու հաշւոյն կամ մասնակցութեամբ , զրամական , զեղջի , փոխատուութեան , վարկի և քովիսիօնի ամէն գործողութիւններ , ամէն տեսակ բաժնեկիցութեան հրապարակականութիւններ , ստորագրութիւններ և վաճառութիւններ և ընդհանրապէս զրամական և վարկի հաստատութիւններու վերաբերեալ սեղանաւորական , ճարտարարուեստական , առևտրական և շարժուն ստացուածքներու ամէն գործեր , ինչպէս և աճուրդի նուազուրդի մասնակցութիւններ :

2. Կատարել թէ Թուրքիոյ և թէ արտասահմանի մէջ , իր հաշւոյն , ուրիշներու հաշւոյն կամ մասնակցութեամբ , մասնաւորապէս ընկերութիւններ կազմելու և հիմնելու ձևին տակ ամէն գործողութիւններ և ձեռնարկութիւններ , որոնք կրնան չահագործել ճարտարարուեստը , վաճառականութիւնը , սեղանաւորութիւնը , հանրագումար չիւղութիւնները , երկրագործութիւնը , կամ ուղղակի կամ անուղղակի կերպով անոնց հետ կրնան առնչութիւն ունենալ :

Ընկերութեան արգիլուած է չահադիտական ամէն գործողութիւններ :

Յօդուած 4

Ընկերութեան կեդրոնատեղին Կ . Պոլիս հաստատուած է :

Ընկերութիւնը կրնայ , վարչական Խորհուրդին պարզ որոշումով , թէ Թուրքիոյ և թէ արտասահմանի մէջ , հաստատել զրամահաշիւներ , գործակալութիւններ , մասնաճիւղեր և ներկայացուցիչներ կարգել :

Յօդուած 5

Ընկերութեան տնօրէնութիւնը , բաց ի պայմանաժամէն առաջ լուծման կամ երկարաձգման պարագայէն , որոշուած է յիսուն տարի՝ իր հաստատութեան թուականէն , տասն և մէկ Յունիս (1327) (1911) էն հաշուելով :

ԳԼՈՒԽ Բ.

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԸ

Յօդուած 6

Ընկերութեան զրամագլուխն է 100,000 օսմ . ոսկի , կրողին վճարելի քսան հազար բաժնեկիցութեան բաժնուած , իւրաքանչիւրը հինգ օսմ . ոսկինոց :

Ընդհանուր ժողովը կրնայ զրամագլուխը 50 % աւելցնել և իր որոշման համաձայն ու Կառավարութեան արտօնութիւնով պարտաթուղթեր հանել , որոնց գումարը բաժնեկիցութեան զրամագլխուն կէսէն աւելի չի պիտի ըլլայ :

Բաժնեկիցութիւնը և պարտաթուղթերը , հրապարակ հանելէ առաջ , պէտք է երկու օրինակ ներկայացնել Առևտրական և Հանրագումար Շինութեան նախարարութեան :

Յօդուած 7

Ընկերութիւնը վերջնական կերպով կազմուած պիտի նկատուի , երբ ամբողջ զրամագլուխը ստորագրուած , և Պոլսոյ մէջ՝ առաջին մասնավճարը , այսինքն իւրաքանչիւր բաժնեկիցութիւնի մէկ և մէկ քառորդ օսման համար , ստորագրութեան պահուն վճարուած ըլլայ :

Միւս մասնավճարները պիտի պահանջուին այն թուականներուն և այն քանակութեամբ , զորս պիտի որոշէ վարչական Խորհուրդը :

Դրամ ուղղելու ժամանակը , պաշտօնաթերթին և Կ . Պոլսոյ ուրիշ թերթի մը մէջ հրատարակուած յայտարարութիւնով մը՝ բաժնետէրերուն առնուազն մէկ ամիս առաջ պիտի ծանուցուի :

Կրողին վճարելի բաժնեկիցութեան յանձնումը տեղի պիտի ունենայ՝ մէկ և մէկ քառորդ օսմ . ոսկիի առաջին մասնավճարէն ետքը , և յետագայ բոլոր միւս վճարումները պիտի նշանակուին բաժնեկիցութեան վրայ :

Բաժնեթուղթերը խմբագրուած պիտի ըլլան , մէկ կողմը
թրքերէն և միւս կողմը ֆրանսերէն և հայերէն :

Յօդուած 8

Բաժնեթուղթերը անբաժանելի են Բնկերութեան առջև ,
որ իւրաքանչիւր բաժնեթուղթի համար մէկ սեփականատէր
միայն կը ճանչնայ :

Բաժնետէրի մը ժառանգորդները կամ պահանջատէրերը
չեն կրնար ունէ պարտուակով՝ Բնկերութեան շարժուել և անշարժ
գոյքերուն վրայ , արգելք դնել , ոչ ալ , ունէ կղանակով ,
միջամուխ ըլլալ անոր վարչութեան : Իրենց իրաւունքը ի գործ
դնելու համար պարտաւոր են համակերպիլ տարեկան ցուցա-
կազկրներուն (inventaires) , Բնկերութեան տօմարներուն և
Բնդհ. Ժողովի որոշումներուն :

Յօդուած 9

Որոշուած ժամանակի մէջ չվճարուած ունէ գումար ,
ի նպաստ Բնկերութեան տարեկան 6% տոկոսի կենթարկուելի,
վճարման թուականէն հաշուելով և առանց օրինական
հրաւերի :

Յօդուած 10

Պահանջելի մասնավճարները եթէ չվճարուին , Բնկերու-
թիւնը առանց օրինական հրաւերի և առանց դատական միջո-
ցի ղրմելու , իրաւունք ունի անվճար մնացած բաժնեթուղթերը
ծախելու՝ վնասը և չահը չը վճարող բաժնետէրերուն
պատկանելու պայմանաւ :

Ասոր համար՝ չը վճարուած բաժնեթուղթերուն թիւերը
տասն և հինգ օր առաջ պիտի հրատարակուին օրաթերթերուն
մէջ : Երբ այս պայմանաւորը աւարտի , բաժնեթուղթերը
պիտի ծախուին , Պոլսոյ մէջ , փոխանակութեանց գործակալի
մը կամ միջնորդի մը ձեռքով և կամ հանրային աճուրդով :

Այս կերպով ծախուած բաժնեթուղթերը չեղեալ պիտի
նկատուին և գնողներուն միեւնոյն թիւով նոր բաժնեթուղթեր
պիտի յանձնուին :

Վաճառման արդիւնքը , ծախքերուն զեղչուելէն ետքը ,
նախորդ սեփականատէրին Բնկերութեան ունեցած
պարտքին պիտի տարուի , եթէ պակսի , տարբերութիւնը պիտի
պահանջուի իրմէ , իսկ եթէ աւելնայ , իրեն պիտի վերադարձուի
աւելցածը :

Այն տմէն բաժնեթուղթ , որ պահանջուած մասնավճար-
ները կատարուած ըլլալուն յիշատակութիւնը չի կրեր , վաճա-
ռելի ըլլալէ կը դադրի , և ունէ չահարաժին չի վճարուի-
ր անոր :

Ներկայ յօդուածով արտօնուած միջոցները չեն արգիլեր
Բնկերութիւնը օրինական միջոցներու ևս ղրմելու :

Բաժնեթուղթերը պիտի հանուին բունաւոր տետրակնե-
րէ և թուագրուած ու Բնկերութեան կնիքով կնքուած և
ստորագրուած պիտի ըլլան Վարչ. խորհուրդի երկու անդամներէն :

Նոր բաժնեթուղթերով դրամագլուխը աւելնալու պարա-
զային , հիմնադիր բաժնետէրերը՝ նախապատուութեան իրաւունք
պիտի ունենան հրապարակ հանուելիք բաժնեթուղթերուն
կէսը ստորագրելու . իսկ միւս կէսին՝ նախապատուութեան
իրաւունքը պիտի վերադարձուի անոնց՝ որոնք նոյն միջոցին
բաժնետէր են :

Նախապատուութեան այս իրաւունքը պիտի
գործադրուի իւրաքանչիւրին ունեցած բաժնեթուղթերուն
թիւին համեմատութեամբ :

Բաժնեթուղթերուն փոխանցումը կը կատարուի պարզա-
պէս անոնց յանձնումովը : Բաժնեթուղթերուն և հիմնադիրի
բաժնեներուն ունեցած իրաւունքներն և պարտականութիւնները
կը վերաբերին անոնց՝ որոնց ձեռքը կը գտնուի արժեթուղ-
թերը :

Բաժնեթուղթի մը սեփականութիւնը իրեն հետ կը կրէ
կատարեալ հաւանութիւն Բնկերութեան կանոնադրին և Բնդհ.
Ժողովի որոշումներուն :

Յօդուած 11

Հիմնադիրի բաժին անսւնուլ կրողին վճարելի երկու հազար բաժնեթուղթեր հանուած են, որոնք հիմնադիրներուն պիտի յանձնուէին՝ իրենց ունեցած բաժնեթուղթերուն համեմատութեամբ, առանց ու եւ է փոխարժէքի :

Հիմնադիրի բաժին ունեցողները՝ պարտաւոր են համակերպելու ներկայ Կանոնադրին ընդհ. արամադրութիւններուն և Ընդհ. Ժողովին կողմանէ տրուած որոշումներուն :

Անոնք իրաւունք չունին Լճիկրութեան գործերուն միջամուլի ըլլալու :

ԳԼՈՒԽ Գ.

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ

Յօդուած 12

Լճիկրութեան գործերը պիտի վարէ Վարչական Խորհուրդ մը, որ բաղկացած պիտի ըլլայ առ նուազն հինգ և առ առաւելն ինն անդամէ, զորս բաժնետէրերու Ընդհ. Ժողովը պիտի ընտրէ :

Սակայն բացառաբար առաջին Վարչական Խորհուրդին անդամները պիտի ըլլան, երեք տարուան համար, հետեւեալ անձերը, որոնց անուանումը պիտի չենթարկուի Ընդհ. Ժողովին հաւանութեանը .

Տեաւր Ա. Կ. Արսէն

Եղուարդ Գաբակեօգեան

Կարապետ Թանթապուրուեան

Հեքում Սեթեան

Մկրտիչ Մանուկեան

Յարութիւն Ապանեան

Սիմոն Քայսերլեան

Վարչական Խորհուրդի անդամներուն կէսը պէտք է ընտրուին օսմանեան հպատակներէն : Պաշտօնականները, ըսց ի մասնադէտներէն, պէտք է առնուին օսմանեան հպատակներէն :

Յօդուած 13

Երեք տարուան համար ընտրուած առաջին Վարչական Խորհուրդը պաշտօնի վրայ պիտի մնայ մինչև 1914 ի սովորական Ընդհ. Ժողովը, որ ամբողջութեամբ պիտի վերանորոգէ Վարչական Խորհուրդը :

Այս թուականէն վերջ Վարչական Խորհուրդը տարեկան Ընդհ. Ժողովին մէջ պիտի վերանորոգուի վարիչներու թիւով մը, որ պիտի որոշուի պաշտօնի վրայ գտնուող անդամներու քանակին համաձայն, այնպէս որ վերանորոգումը թէ կարելի եղածին չափ կանոնաւոր և թէ իւրաքանչիւր երեք տարուան չրջանի մէջ ամբողջովին կատարուած ըլլայ :

Առաջին տարուան համար ելլող անդամները վիճակով պիտի որոշուին և անկէ վերջ հաւթեան կարգով : Ելլող անդամները միշտ վերընտրելի են :

Յօդուած 14

Վարչական Խորհուրդը նիստ կը գումարէ այնքան ստէպ, որչափ անգամ Լճիկրութեան շահը պահանջէ : Ամէն պարագայի մէջ, առնուազն չարաթիւ անգամ մը պարտաւոր է նիստ գումարել :

Որպէս զի որոշումները վաւերական ըլլան, անդամներուն զոնէ կէսէն աւելին անձամբ ներկայ ըլլալու է :

Որոշումները կը տրուին ներկայ գտնուող անդամներուն ձայներու մեծամասնութիւնով : Եթէ ձայները հաւասար ըլլան, Նախագահին ձայնը առաւելակշիւ է :

Յօդուած 15

Վարչական Խորհուրդին որոշումները կը հաստատուին ատենագրութիւններով, որոնք պիտի արձանագրուին յատուկ տոմարի մը մէջ, և Նախագահին ու ներկայ բոլոր անդամներուն կողմէ պիտի ստորագրուին :

Այս որոշումներուն պատճենները կամ քաղաածները վաւերական ըլլալու համար, պէտք է ստորագրուին Նախագահին կամ Դեր-Նախագահին կողմանէ :

Ամէն պայմանագիր, մուրհակ կամ վաւերագիր, որք Ընկերութիւնը յանձնառութեան կ'ենթարկին, պէտք է ստորագրուած ըլլան հաւաքաբար Վարչական Խորհուրդի երկու անդամներու և կամ մէկ անդամին և Ընկերութեան Տնօրէնին կողմանէ :

Յօդուած 16

Վարչական Խորհուրդի իւրաքանչիւր անդամ պէտք է 150 բաժնեկէսով ռեսնայ :

Այս բաժնեկէսերը իր վարչութեան գործերուն իբր երաշխաւորութիւն պիտի նկատուին :

Ընկերութեան անտուկին մէջ այս անուամբ աւանդ պիտի մնան իր պաշտօնին բովանդակ տեսլութեան միջոցին և անոնք չի պիտի կրնան ծախուիլ, մինչև որ բաժնետէրերու Ընդհ. Ժողովը ընդունի և վաւերացնէ իր պաշտօնավարութեան չըջանին համապատասխանող հաշիւները :

Յօդուած 17

Ընդհ. Ժողովին երկու գումարումներու ժամանակամիջոցին մէջ եթէ Վարչական Խորհուրդի անդամութեան պաշտօն թափուր մնայ, և կամ Խորհուրդը յարմար գտաւ Յօդ. 12ին համաձայն իր թիւը լրացնել, ան կրնայ առժամեայ կերպով նոր վարիչներ անուանել, և Ընդհ. Ժողովը, իր ստացին գումարման մէջ կը հաստատէ այս կերպով անուանուած անդամները կամ անոնց տեղ ուրիշներ կ'ընտրէ :

Երբ վարիչներուն թիւը 5 էն պակսի, մնացող անդամները պարտաւոր են, կարելի եղածին չափ ամենակարճ ժամանակի մէջ լրացնել իրենց թիւը այս նուազագոյն չափին հասցնելով զայն :

Պաշտօնավարութեան չըջանը գետ հաւարտած վարիչի մը տեղ, երբ ուրիշ մը ընտրուի, այս վերջինը պաշտօնի վրայ կը մնայ այնքան տառն, որքան որ պէտք է իր նախորդին չըջանը աւարտելուն :

Յօդուած 18

Վարչական Խորհուրդը, ամէն տարի, իր անդամներուն մէջէն կ'ընտրէ իր Նախագահն և Դեր-Նախագահը :

Նախագահին և Դեր-Նախագահին բացակայութեանը, Խորհուրդը իր անդամներէն մէկը կ'ընտրէ՝ նախագահի պաշտօնը վարելու համար :

Յօդուած 19

Այն վարիչները՝ որոնք արտասահման կը գնակին, և անոնք՝ որոնք առժամաբար բացակայ կը գտնուին, Վարչական Խորհուրդին գումարումներուն մէջ կրնան իրենց փոխանորդութիւնը տալ իրենց պաշտօնակիցներէն մէկուն, պայմանաւ որ փոխանորդ կարգուած անդամը երկուքէն աւելի քուէ չունենայ, իրենն ալ միասին հաշուելով :

Վարչական Խորհուրդին անդամները, իրենց պաշտօնին հանգամանքով, Ընկերութեան յանձնառութիւններուն վերաբերմամբ ո և է անհրաժեշտ պատասխանատուութիւն չունին :

Իրենց ստանձնած պաշտօնին կիրառութեանը համար միայն պատասխանատու են :

Վարչական Խորհուրդին անդամները թէ իրենց հաշուոյն և թէ իրենց պատկանած ընկերութիւններուն հաշուոյն պիտի չկրնան ո և է գործառնութիւն ընել Ընկերութեան հետ, մինչև որ Վարչական Խորհուրդին լոյրոր անդամներուն կողմանէ միաձայնութեամբ արտօնուած չըլլան :

Յօդուած 20

Վարչական Խորհուրդը լիազօր իշխանութիւն ունի Ընկերութեան անունով գործելու, և անոր նպատակին հետ առնչութիւն ունեցող ամէն գործեր, գործողութիւններ և պայմանագրութիւններ կատարելու և արտօնելու, բաւական է որ Կանոնադրին արտադրութիւններուն համաձայն, բաժնետէրերու Ընդհ. Ժողովին վերապահուած իրաւասութեան սահմանին մէջ չի մտնեն :

Կը կնքէ և կ'արտօնէ կնքելու, ամէն տեսակ կարգադրութիւններ, համաձայնութիւններ և պայմանադրութիւններ :

Կը գնէ կամ կը վաճառէ թափուր կամ վրան չէնք չխնուած հողեր, ամէն տեսակ անշարժ կալուածներ, ամէն տեսակ արտօնութիւններ և անոնց փոխարժէքները կը ստանայ :

Ամէն տեսակ անշարժ ստացուածքներ վարձելու և վարձու տալու պայմանագիրներ կը կնքէ, վաճառման կամ գնման խոստումով կամ առանց խոստումի :

Ամէն տեսակ առարկաներու և վաճառքներու յանձնարարութիւն, գնում, վաճառում և փոխանակութիւն կ'ընէ :

Սակարանական և առևտրական արժեթուղթեր, ամէն տեսակ տոմսեր, փոխանակագիրներ, բեռնագրիչներ, ստացագրիչներ և անդորրագիրներ, կը ստորագրէ, կը փոխանցէ և կ'ընդունագրէ :

Ամէն գումար կ'ընդունի կը գանձէ, և ընկալադիր կուտայ :

Ամէն վճարում և գանձում կ'արտօնէ :

Ամէն տեսակ փոխառութիւն կ'ընէ, վարկեր կը բանայ, մէկ կամ մէկ քանի անգամէն փոխառութիւններ կ'ընէ իր որոշած պայմաններով, պայմանաժամով և տոկոսի սակով :

Կ'որոշէ գնում և վաճառում ամէն անշարժ կալուածներու :

Կրնայ իրաւախոն ըլլալ, ուրիշին իրաւարարութիւն յանձնել, դատէ ձեռք քաշել :

Թէ՛ իբրեւ դատախազ և թէ՛ իբրեւ դատախազեալ կրնայ դատ վարել :

Ընկերութեան բոլոր գործառնութիւնները կը կարգադրէ :

Մասնաձեռնութիւն հաստատումը կ'որոշէ :

Կ'անուանէ կամ կը հրաժարեցնէ բոլոր տնօրէնները, պետերը, պաշտօնականները, գործակալները և ներկայացուցիչները, անոնց վարձքերը կը սահմանէ, իբրեւ որոշ թոշակ կամ յանձնարարողչէք, պարգևներ կամ շահակցութիւններ կը յատկացնէ անոնց :

Կ'որոշէ և կը սահմանէ պահեստի զրամագլխուն գործածութեան եղանակը, կ'որոշէ շահաբաժինները :

Ընդհ. ժողովը նիստի կը հրաւիրէ, իր օգտակար կամ յարմար դատած առաջարկներն ընելու համար անոր :

Մէն մի տարեյոյնի վերջը Ընկերութեան հաշիւները կը փակէ և Ընդհ. ժողովին հաւանութեան կ'ենթարկէ :

Ընդհ. ժողովին քննութեան ենթարկելու համար կը պատրաստէ ընկերութեան վիճակին վրայ իր տեղեկագիրը և կը կազմէ անոր գործառնութեանց մէկ ցուցակագիրը :

Բաշխելի շահաբաժինն գումարը կ'առաջարկէ :

Ընդհ. ժողովին քննութեան կ'ենթարկէ Կանոնագրին մէջ ըլլուելիք փոփոխութիւնները և յաւելումները, ինչպէս և Ընդհ. ժողովին որոշման վերադաճուած միւս բոլոր խնդիրները :

Ընդհ. ժողովին որոշումները կը գործադրէ :

Իրաւասութիւն ունի Ընկերութեան նպատակին հետ առնչութիւն ունեցող ամէն գործառնութիւն որոշելու և գործադրութեան գնելու :

Կ'որոշէ այն գործակատարները որոնց ստորագրութիւնները, յանձնառութեան պիտի ենթարկեն Ընկերութիւնը :

Վարչական Խորհուրդին տուած իրաւասութեանց վերջիչեալ թուումը բացատրութեան համար է և ոչ թէ իր իրաւունքները սահմանափակելու համար :

Յօդուած 21

Վարչական Խորհուրդը իր իրաւասութիւններուն ամբողջութիւնը կամ անոնց մէկ մասը, որոշ նպատակներու կամ որոշ ժամանակի մը համար, կրնայ՝ մասնաւոր փոխանորդադիրով մը՝ յանձնել իւր անդամներէն մէկուն կամ մէկ քանիին :

Կրնայ նաև այդ իրաւասութիւնները յանձնել, ընթացիկ գործերը վարելու համար, Խորհուրդէն զուրս գտնուած մէկ կամ մէկ քանի անձերու :

Յօդուած 22

Վարչական Խորհուրդի անդամները իրենց յատկացուած շահաբաժինէն դատ՝ ներկայութեան վարձագին պիտի ստանան որուն գումարը Ընդհ. ժողովը պիտի որոշէ և որ չպիտի փոխուի մինչև նոր որոշում :

Իբրեւ բացառութիւն, առաջին շրջանին համար, ներկայութեան վարձագինը՝ իւրաքանչիւր անդամի և նիստի համար՝ մէկ օսմ. ոսկի որոշուած է :

ԳԼՈՒԽ Դ.

ՀԱՇՈՒԽՔՆԵՆԻՉՆԵՐ

Յօդուած 23

Ընդհ. ժողովը, ամէն տարի, բաժնետէրերէն երկու հաշուեքննիչ կանուանէ, ընկերութեան բոլոր հաշիւները քննելու համար:

Անոնք պարտաւոր են Ընկերութեան վիճակին, հաշուեկշիւին և Վարչական Խորհուրդին ներկայացուցած բոլոր հաշիւներուն վրայ տեղեկագիր մը տալ Ընդհ. ժողովին:

Հաշուեքննիչները պէտք է սեփականատէր ըլլան Ընկերութեան 30 բաժնեկիցներու և զանոնք աւանդ թողուն Ընկերութեան անտուկը, ուր անխաճառելի պիտի մնան անոնք իրենց պաշտօնին բովանդակ տեղութեանը:

Եթէ երկու հաշուեքննիչներէն մին օրինական պատճառով կամ մեռնելով արգիլուի իր պաշտօնը կատարելէ, միւսը կրնայ կատարել իր պաշտօնը վաւերական կերպով:

Հաշուեքննիչները ամէն անգամ որ Ընկերութեան շահերուն յարմար գտան, իրաւունք ունին տօմարները աչքէ անցունելու և ընկերութեան գործառնութիւնները քննելու:

Ստիպողական պարագաներու մէջ, կրնան Վարչական Խորհուրդէն խնդրել որ Ընդհ. ժողովը նիստի հրաւիրէ և եթէ Խորհուրդը գոհացում չի տայ իրենց պահանջման, իրենք իսկ նիստի կրնան հրաւիրել Ընդհ. ժողովը:

Իրաւունք ունին ամէն տարի հատուցում մը ստանալու. որուն քանակը Ընդհ. ժողովը պիտի սահմանէ:

Բացառութիւն ըլլալով առաջին հաշուեքննիչներն են

ՏԵԱՐՔ ԱՐՏԱՇԷՍ ՀԻՒՐՄԻԻՉ

ԶԱՐՄԱՅՐ ՃՇՄԱՐՏԱԽՈՍ

ԳԼՈՒԽ Ե.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

Յօդուած 24

Ընդհ. ժողովը բաժնետէրներու ամբողջութիւնը կը ներկայացնէ, երբ կանոնաւորապէս կազմուած ըլլայ:

Յօդուած 25

Ստորական Ընդհ. ժողովը, ամէն տարի, Ընկերութեան Կեդրոնատեղիին մէջ կը գումարուի Վարչական Խորհուրդին որոշած թուականին, տարեշրջանի փակման յաջորդող վեց ամիսներուն մէջ:

Ընդհ. ժողովը կրնայ նաեւ արտասովոր նիստի հրաւիրուիլ Վարչական Խորհուրդին, և, ստիպողական պարագաներու մէջ ալ, հաշուեքննիչներու կողմանէ:

Ընդհ. ժողովը նիստի պէտք է հրաւիրուի Վարչական Խորհուրդին կողմէ՝ նաեւ այն պարագային, երբ զբաղաւթուն առ նուազն 25⁰/100 ներկայացնող բաժնետէրերու խումբի մը կողմէ պահանջուի, պայմանաւ որ այդ բաժնետէրերը գումարման շարժառիթներն ու նպատակը խնայ տան, և ապացուցանեն թէ Վարչական Խորհուրդին կողմէ նշանակուած տեղեր՝ իրր աւանդ յանձնած են իրենց վերաբերեալ բաժնեկիցները: Այսպէս յանձնուած բաժնեկիցները վար պիտի զբուլն մինչև Ընդհ. ժողովին վերջնապէս:

Առևտրական և Հանրագումար Շինութեանց Նախարարութեան կողմէ կարգուած պաշտօնակց մը ներկայ պիտի գտնուի բոլոր ստորական և արտասովոր Ընդհ. ժողովի նիստերուն:

Յօդուած 26

Բաժնետէրերը Ընդհ. ժողովին մասնակցելու իրաւունք ունենալու համար պարտաւոր են իրենց բաժնեկիցները իրր աւանդ թողուլ Վարչական Խորհուրդին ցոյց տուած կամ հաւանած տեղերը ժողովին գումարումի թուականէն առնուազն 10 օր առաջ:

Ընդհ. ժողովին մասնակցութեան իրաւունք ունեցող

ամեն բաժնետէր կրնայ իրեն տեղ փոխանորդ մը կարգել, պայմանաւ որ այդ փոխանորդը ինքն ալ Ընդհ. Ժողովին անդամ ըլլայ:

Առնուազն 20 բաժնեթուղթ ունեցողներն իրաւունք ունին Ընդհ. Ժողովին մէջ քուէ տալու:

Ընդհ. Ժողովին իւրաքանչիւր անդամը իրը սեփականատէր կամ իրը փոխանորդ որքան քսան բաժնեթուղթ ներկայացնէ այնքան ձայն կ'ունենայ, բայց չի կրնար ընդամենը տասն և հինգ ձայնէն աւելի ունենալ:

Նուազ քանակութեամբ բաժնեթուղթ ունեցողները կրնան միանալով պահանջուած թիւը կազմել և մասնաջիլ Ժողովին իրենցմէ մէկուն միջոցաւ կամ փոխանորդ կարգելով Ժողովին մասնակցելու իրաւունք ունեցող բաժնետէր մը:

Յօդուած 27

Ժողովին գումարումներուն հրաւերներն կ'ըլլան՝ պաշտօնաթերթին և Կ. Պոլսոյ ուրիշ թերթի մը մէջ՝ առնուազն ամիս մը առաջ հրատարակուած յայտարարութիւններով:

Գումարման օրը պէտք է հաջորդուի Առևտրական և Հանրօգուտ Շինութեանց Նախարարութեան, որպէսզի սոյն Նախարարութիւնը եթէ յարմար դատէ, ներկայացուցիչ մը զրկէ Ընդհ. Ժողովին ներկայ ըլլալու համար:

Յօդուած 28

Ընդհ. Ժողովը կանոնաւորապէս կազմուած կը նկատուի երբ ներկայ գտնուող կամ ներկայացուած անդամները Ընկերութեան գրամագլխուն մէկ քառորդը ներկայացնեն:

Եթէ առաջին Ժողովի մը մէջ պէտք եղած թիւը չի գոյանայ, երկրորդ Ժողովի մը հրաւեր կ'ըլլայ, և հոն ներկայացուած գրամագլխուն քանակը որքան ալ ըլլայ, Ժողովը վաւերական կը համարուի, միայն թէ առաջին Ժողովին օրակարգին վրայ կրնան տեղի ունենալ խորհրդակցութիւնները:

Այս նոր նիստը առաջին նիստէն պէտք է որ առ նուազն 15 և առ առաւելն մէկ ամիս ետք տեղի ունենայ, և հրաւերներն ալ առ նուազն 10 օր առաջ պէտք է ուղղուին:

Յօդուած 29

Ընդհ. Ժողովին կը նախագահէ Վարչ. Խորհուրդին Նախագահը կամ, անոր բացակայութեան, Դեր Նախագահը:

Դեր Նախագահին բացակայութեանը պարագային, Վարչական Խորհուրդին կողմէ՝ նշանակուած վարիչ մը կը վարէ Նախագահին պաշտօնը:

Ներկայ գտնուող մեծ բաժնետէրերէն երկուքը կը հրաւիրուին քուէաքննիչի պաշտօնը կատարելու:

Նախագահը և քուէքննիչները կ'ընտրեն քարտուղարը:

Յօդուած 30

Ընդհ. Ժողովին որոշումները կը տրուին ձայներու մեծամասնութիւնով:

Վարչական Խորհուրդը կը կազմէ Ընդհ. Ժողովին օրակարգը: Եթէ Ընդհ. Ժողովը հաշուեքննիչներու կողմէ հրաւիրուած ըլլայ, անոնք կը կազմեն օրակարգը:

Ժողովին մէջ վիճարանութեան կը դրուին Վարչական Խորհուրդին օրակարգին մէջ դրած խնդիրները, նոյնպէս և աչն խնդիրները՝ որոնք գրամագլխուն առ նուազն 25 օր ներկայացնող բաժնետէրերու խումբ մը, գումարումէն մէկ ամիս առաջ, ներկայացուցած ըլլայ Վարչական Խորհուրդին:

Օրակարգէն դուրս խնդիրներու վրայ խորհրդակցութիւններ չեն ըլլելի:

Յօդուած 31

Տարեկան Ընդհ. Ժողովը կը լսէ այն տեղեկագրիչները գործ իրեն կը ներկայացնեն Վարչական Խորհուրդը՝ Ընկերութեան գործերուն կացութեանը վրայ և հաշուեքննիչները՝ հաշիւներուն վրայ:

Կը վիճարանի հաշիւներուն վրայ կը վաւերացնէ կամ կը մերժէ զանոնք:

Կ'որոշէ բաժնեթուղթերուն միջև բաշխուելիք շահարաժինը: Կ'անուանէ՝ Վարչական Խորհուրդին փոխուած անդամներուն տեղ՝ նոր անդամներ:

Կը խորհրդակցի Ընկերութեան բոլոր շահերուն վրայ և բացարձակ իրաւասութեամբ կը անօրինէ զանոնք, Վարչական

Խորհուրդին կուտայ օգտակար զատուած յաշկուածական իրաւասութիւններ :

Կ'որոշէ Վարչական Խորհուրդի անդամներուն ներկայութեան վարձագիւնին գումարը և հաշուեքննիչներու տրուելիք հատուցումը :

Յօդուած 32

Ընդհ. ժողովին որոշումները կը հաստատուին ատենագրութիւններով , որոնք կ'արձանագրուին յատուկ տետրակի մը մէջ , և կը ստորագրուին ժողովին նախագահին , քուէքննիչներուն և քարտուղարին կողմանէ :

Իւրաքանչիւր Ընդհ. ժողովի համար կը բոնուի ներկայութեան թիւը մը , որ կը պարունակէ ներկայ բաժնետէրերուն անունն ու բնակավայրը և անոնց իւրաքանչիւրին ունեցած բաժնեթուղթերու քանակութիւնը :

Այս թիւերը պէտք է ստորագրուին ժողովին ներկայ գտնուող անդամներուն կողմէ և ժողովին օրուան արձանագրութեանը կցուին :

Այս թիւերը պիտի հաղորդուի ամէն շահագրգռուողի երբ պահանջէ զայն :

Վարչական Խորհուրդի և հաշուեքննիչներու տեղեկագիրներուն ինչպէս նաև արձանագրութիւններուն ընդօրինակութիւններէն հինգական, օրինակ պէտք է ներկայացնել Առևտրական և Հանրօգուտ Շինութեանց Նախարարութեան :

Ընդհ. ժողովի խորհրդակցութիւններուն ամփոփոյթը պէտք է հրատարակութեան տալ պաշտօնաթիւերին և ուրիշ թիւերին մը մէջ :

Յօդուած 33

Ընդհ. ժողովին արձանագրութեանց քաղուածքները կամ ընդօրինակութիւնները վաւերական ըլլալու համար , պէտք է որ ստորագրուած ըլլան Վարչական Խորհուրդին նախագահին կամ անոր փոխանորդին կողմէ :

Յօդուած

Ընդհ. ժողովին որոշումները , երբ ներկայ կանոնադրին համաձայն տրուած ըլլան , պարտաւորիչ են նոյն իսկ բացակայ կամ տարակարծիք եղողներուն համար :

ԳԼՈՒԽ Զ.

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՇՒՆՆԵՐ—ՑՈՒՑԱԿԱԳԻՐ (INVENTAIRE)

Յօդուած 35

Ընկերութեան տարին կը սկսի Յունւար 1 ին և կ'աւարտի յաջորդ Դեկտեմբեր 31 ին :

Առաջին տարեշրջանը պիտի հաշուուի , բացառաբար , Ընկերութեան վերջնական կազմութեան թուականէն սկսեալ մինչև յաջորդ 31 Դեկտեմբեր :

Վարչական Խորհուրդը կը կազմէ , ամէն տարեշրջանի լրանալուն , Ընկերութեան գոյքերուն և պարտքերուն ընդհանուր ցուցակագիրը :

Այս ցուցակագիրը ինչպէս նաև հաշուելիքը ու հաշիւները Ընդհ. ժողովին գումարման օրէն 40 օր առաջ պիտի յանձնուին հաշուեքննիչներուն և յետոյ պիտի ներկայացուին տարեկան Ընդհ. ժողովին :

Ժողովին ներկայ գտնուելու իրաւունք ունեցող ամէն բաժնետէր կրնայ անոնց տեղեկանալ և քննել զանոնք :

ԳԼՈՒԽ Է.

ՇԱՀԵՐՈՒ ԲԱԺԱՆՈՒՄ—ԳԼԽԱՎՃԱՐ

Յօդուած 36

Բոլոր ծախքերը զեղչելէ , ինչպէս նաև Վարչական Խորհուրդին կողմանէ կարեւոր զատուած ամօրթիւրմանները ընելէ

վերջ, տրամադրելի մնացած գումարը կը կազմէ գուտ չափը :
Այս չափերէն նախ պիտի հանուին :

1. Հարկերին տասը, պահեստի պարտաւորիչ զրամա-
գլուխ մը կազմելու համար :

2. Անհրաժեշտ գումարը, վճարուած զրամագլխուն վրայ
50% տոկոս վճարելու համար բաժնետէրերուն՝ իրրեւ տուածին
չահարածին :

Այս երկու կանխահանումներէն վերջ մնացեալ չափը պիտի
բաժնուի հետեւեալ կերպով .

ա. — 15% հիմնադրի բաժնէներուն .

բ. — 20% վարչական խորհուրդին .

գ. — 5% պաշտօնէութեան : Այս 5% ինքայնութեամբ պիտի
կատարուի վարչական խորհուրդին կողմանէ :

Բոլոր բաժնեկիցներուն և հիմնադրի բաժնէներուն տո-
կոսները և չահարածները կտրոնը կրողին պիտի վճարուին :

դ. — 60% ք պիտի գրուի Ընդհ. Ժողովին տրամադրու-
թեան տակ որ, վարչ. խորհուրդին առաջարկութեան համա-
ձայն՝ անուի պիտի կրնայ պահեստի սովորական գումարը
աւելցնել, կամ պահեստի մասնաւոր զրամագլուխ մը կազմել,
կամ բաժնեկիցներուն յաւելուածական չահարածին մը վը-
ճարել և կամ յաջորդ տարեշրջանին փոխանցել զայն :

Յօդուած 37

Ընդհ. Ժողովը կրնայ որոշում տալ՝ տարեկան գուտ չա-
փերէն գումար մը գուրս հանելու, հրապարակէն ու և է քա-
նակութեամբ՝ բաժնեկիցներէ և քաշելու համար վիճակահա-
նութեամբ :

Այս կերպով գլխավճարուած բաժնեկիցները պիտի
չարունակեն ստանալ չահարածները, բայց տոկոսի իրաւունքը
պիտի կորսնցնեն :

ԳԼՈՒԽ Ը.

ՊԱՀԵՍԻ ԳՐԱՄԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ

Յօդուած 38

Պահեստի զրամագլուխը կը կազմուի, 36 յօդուածին հա-
մաձայն, տարեկան գուտ չափերէն հանուած գումարներով :

Այս պահեստի արտասովոր կամ չի նախատեսուած ծախ-
քերը զիմաւորելու սահմանուած է :

Երբ պահեստի զրամագլուխը, ընկերական զրամագլխուն
կէսին հաւասարի, կանխահանումը պիտի դադրի. բայց նորէն
պիտի գործադրուի, երբ պահեստի զրամագլխուն գումարը
ընկերական զրամագլխուն մէկ երրորդէն նուազ ըլլայ :

Յօդուած 39

Երբ մէկ տարուան արդիւնքը անբաւական ըլլայ 50% տո-
կոս մը կամ չահարածին մը տալու, տարբերութիւնը պահես-
տի զրամագլխէն պիտի առնուի :

Յօդուած 40

Երբ Ընկերութեան արդիւնքով լրանայ և իր յանձնա-
ռութիւնները ամբողջապէս գործադրուին, պահեստի գումարը
պիտի բաժնուի ամբողջ բաժնեկիցներուն միջև :

ԳԼՈՒԽ Թ.

ԵՐԿԱՐԱԶԳՈՒՄ - ԼՈՒԾՈՒՄ - ՀԱՇՈՒԵՑԱՐԳԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Յօդուած 41

Վարչական խորհուրդը կրնայ, ամէն ժամանակ և ինչ

պատճառով որ ըլլայ, Ընդհ. Ժողովը գումարել և ստանձարիկ. Ընկերութեան տեղութեան երկարաձգումը, լուծումը և հետևաբար Ընկերութեան հաշուեյարդարութիւնը, ձուլումը ուրիշ ընկերութեան մը հետ, Կանոնադրին բարեփոխումը և զրամագլխուն յաւելումը՝ նոր բաժնեկիցիներ հրապարակ հանելով հնչուն զրամի կամ գոյքի փոխարէն, պարտաթուղթի վրա ստեղծումը և Ընկերութեան նպատակին ընդարձակումը կամ սահմանափակումը :

Սակայն, երկարաձգումը կամ ձուլումը, ինչպէս և զրամագլխուն յաւելումը, Կանոնադրին բարեփոխումը, պարտաթուղթերու հրապարակ հանումը և Ընկերութեան նպատակին մէջ փոփոխութիւններու ներմուծումը Կայս. Կառավարութեան արտօնութեամբ միայն կրնան գործադրուիլ :

Յօդուած 42

Երբ Ընկերութեան զրամագլխուն կէսը կորսուի, Վարչ. Խորհուրդը Ընդհ. Ժողովը կը գումարէ, որ կը վճռէ թէ պէտք է Ընկերութիւնը լուծել կամ թէ գործառնութիւնները շարունակել :

Յօդուած 43

Ընկերութեան պայմանագրով երբ աւարտի և կամ ժամանակէն առաջ լուծուի, Ընդհ. Ժողովը նիստ գումարելով կը կարգադրէ հաշուեյարդարութեան եղանակը և կ'անուանէ մէկ կամ մէկ քանի հաշուեյարդարներ :

Հաշուեյարդարութեան միջոցին, Ընդհ. Ժողովին իրաւասութիւնները կը շարունակուին Ընկերութեան գոյութեան ատենին պէս :

Ընդհ. Ժողովը Ընկերութեան բոլոր շարժուն և անշարժ գոյքերը հնչունի վերածելու համար՝ հաշուեյարդարներուն կուտայ իւր յարմար դատած իրաւասութիւնները :

Հաշուեյարդարները կրնան Ընդհ. Ժողովին որոշման համաձայն և Կայս. Կառավարութեան արտօնութիւնով ուրիշ ընկերութեան մը կամ անձի մը փոխանցել լուծեալ Ընկերութեան իրաւունքներն և յանձնառութիւնները :

Յօդուած 44

Արտասովոր Ընդհ. Ժողովները, որոնք պիտի գումարուին այս զլխուն մէջ յիշատակուած խնդիրներուն վրայ որոշում տարու համար, վաւերական պիտի համարուին եթէ կազմուին զրամագլխուն առնուազն կէսը միացնող բաժնետէրերէ :

Երբ Ժողովը առաջին գումարման կանոնաւորապէս չի կազմուի, երկրորդ անգամ նիստի հրաւէր պիտի ըլլայ : Այս երկրորդ Ժողովը կանոնաւորապէս կազմուած պիտի համարուի եթէ ներկայ գտնուող կամ վստահորդութիւն ունեցող բաժնետէրերը ներկայացնեն Ընկերութեան զրամագլխուն քառորդը :

Յօդուած 45

Ընկերութեան տեղութեան ընթացքին մէջ կամ հաշուեյարդարութեան ատեն, Ընկերութեան գործերուն նկատմամբ, թէ բաժնետէրերուն ու Ընկերութեան, թէ ուրիշներուն ու Ընկերութեան և թէ բաժնետէրերուն միջև ծագած ամէն անհամաձայնութիւն Կ. Պոլսոյ Օսմանեան ատեաններու վճռին պիտի ենթարկուի :

Յօդուած 46

Ընկերութիւնը իւր հաստատութեան թուականէն միւշև մէկ ամիս պարտաւոր է պաշտօնաթերթին և Կ. Պոլսոյ ուրիշ թերթի մը մէջ իր ծախքով հրատարակել տալ իւր կանոնադրին էական տրամադրութիւնները պարունակող քաղուած մը :

Յօդուած 47

Ընկերութիւնը, իւրաքանչիւր տարուան վերջ, ու Առևտրական և Հանրօգուտ Շինութեանց Նախարարութեան Վիճակագրական Դիւանին Տեսչութեան կողմէ հաղորդուած օրինակին համաձայն, պիտի ներկայացնէ իւր գործառնութիւններուն մէկ վիճակագրոյցը :

Հայկական հանրապետության
 Կառավարության հրամանով
 1918 թ. 11 ամիս 15 օր
 Պարսկաստանի հանրապետության
 Կառավարության հրամանով
 1918 թ. 11 ամիս 15 օր

Հայկական հանրապետության
 Կառավարության հրամանով
 1918 թ. 11 ամիս 15 օր
 Պարսկաստանի հանրապետության
 Կառավարության հրամանով
 1918 թ. 11 ամիս 15 օր

Հայկական հանրապետության
 Կառավարության հրամանով
 1918 թ. 11 ամիս 15 օր
 Պարսկաստանի հանրապետության
 Կառավարության հրամանով
 1918 թ. 11 ամիս 15 օր

Հայկական հանրապետության
 Կառավարության հրամանով
 1918 թ. 11 ամիս 15 օր
 Պարսկաստանի հանրապետության
 Կառավարության հրամանով
 1918 թ. 11 ամիս 15 օր

ՀՀ Ազգային գրադարան

 NL0204278

